

tíðindablaðið

sosialurin

Postsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Útgevandi: p/f sosialurin

Fyrstisgjafi og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)

Blaðfólk: Hagni Djurhuus, Dagný Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lysingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

Demokratiið hjá Dimmu og samgonguni

oddagrein

SMOYKIN ásannar Dimmalætting seinasta hósdeg í oddagreinini, at tað haltar innan hýsis í landsstýrissamgonguni. Samstundis leggur hon eftir andstöðuni, og serliga Javnaðarflokkinum, fyri at leggja fót fyri landsstýri. Í oddagreinini verður sagt, at veikastu liðini í samgonguni og móttøðuflokkarnir hava forða avgerðum og hava trumfað broytingar íggjøgnum. Sambært Dimmalætting er Javnaðarflokkurin fremstur í hesum tarningarvirkinum.

UM SOKALLAÐA tarningarvirkið kann sigast, at ferð eftir ferð hevur Javnaðarflokkurin stuðlað landsstýrinum at fáa mál framd. Mál, ið eftir Javnaðarflokksins hugsan hava samfelagsligan týðning. T.d. hálti Javnaðarflokkurin landsstýrinum við veðhaldum til Gullfinn og Giljan. Fyri stuttum hjálpt Javnaðarflokkurin landsstýrinum í uppskotinum um eina lánsheimild til Telefonverkið og somuleiðis stuðlaði Javnaðarflokkurin uppskotinum um tunnil til Trøllanesar. Landsstýrið boðaði frá, at samgongan varð samd. Men bæði lögmaður og Hilmar Kass atkvøddu imóti.

HINVEGIN skal Sosialurin áseta, at tað ikki nóg er eydnast andstöðuni á tingi at forða teimum borgarligu afturhaldsflokkunum at fremja skilalevar avgerðir, sum raka land og fólk meint. Samtyktir, sum eru til óbótaligan skaða. Skaðar, sum taka nógv ár at byggja upp aftur.

GRUNDARLAGIÐ undir nevndu oddagrein er eitt brot úr frágreiðingini, sum formaður Javnaðarflokksins gav á landsfundi flokksins fyrri stuttum. Brotið snúði seg um grein 13 í borgarliga samgonguskjalinum. Atli Dam vísti á, at demokratiið kemur ikki at virka, tí meirilutaavgerðir verða ikki tiknar á tingi. Tað er meiriluti í samgonguni, men stórir minniluti í lögtinginum, sum í flestu førum fær troðkað sín vilja íggjøgnum. Hetta fær Dimmalætting til tað, at Javnaðarflokkurin á sannar, at landsstýrissamgongan fær ikki megnað at avrika samtyktir sínar,

orsakað av eini sameindari, sterkari andstöðu.

DIMMALÆTTING skilur ikki, at grein 13 í samgonguskjalinum er ódemokratisk. Fylgdi Dimma við í tingarbeiðinum, visti hon, at fleiri ferðir er skiljingur meiriluti komin til sjónðar í tinginum. Men hesin meiriluti, ella meirilutar, er ikki sloppin at gera eina ella fleiri samtyktir, tí ein ella tveir samgonguflokkar hava noktað við grein 13 í hondini: — Gera tit hatta, so fær tað avleiðingar fyri samarbeiðið ...

HETTA er tað, ið Javnaðarflokkurin frá fyrsta degi av hevur sagt vera brot á vanligu fólkarræðslu — demokratiska — mannahugsan. Hinvegin er tað eisini eydnast, sum Atli Dam vísti á, minnilutum at noyða samtyktir íggjøgnum, hóast meiriluti er imóti í bæði samgongu og í lögtingi.

SUM PRÓGV fyri hesum kann nevast, at bæði Fólkaflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin tóku undir við tonkunum í uppskoti Javnaðarflokksins um skilabótalan fyri at koma fiskiskipafloktanum burtur úr dýrum lánnum. Men Sambandsflokkurin segði korta nei og brúkti grein 13. Somu flokkar tóku undir við Javnaðarflokkinum, tað hann mælti til at skilja sjónvarpið frá útvarpinum. Aftur segði Sambandsflokkurin kortane. Somuleiðis tóku tveir landsstýrisflokkar undir við uppskoti Javnaðarflokksins um at flyta ráfiskagrunnin í søluliðið. Men aftur tá segði ein samgonguflokkur nei. Ein meiriluti í lögtinginum var fyri at broyta forsorgarlógina eftir í uppskoti, sum landsstýrið upprunaliga kom fram við, men tá forðaðu Fólkaflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin. Landsstýrið tók uppskotið aftur, og vit finga eitt forkryplað uppskot, ið ger mun á teimum, sum fáa forsorgarveiting, tí stuðul til arbeiðsleys varð skerdur í mun til aðrar veitingar.

VIÐ hesi grein 13 hava borgarligu flokkarnir skrivað eitt dapurt kapitull í Føroya søgu. Javnaðarflokkurin hevur frá fyrsta degi víst á tað ódemokratiska í hesi grein. Men tað skilur Dimmalætting ikki, og tað heldur Sambandsflokkurin ikki. Lítið er tað demokratiska spjaldrið, hann hevur hongt á seg, vert!

Grofasta skattatryst nakrantíð

— Eg veit ikki, hvussu hini klára tað, men tað klári tað ikki, hetta er tann mest vanligi viðmerkingin, sum tú hoyrir, tá ið fólk tosa um skattarokningina.

Hetta er so satt, sum tað er sagt! Væl eru almennt útreiðslurnar høg, og nógv skal til fyri at fáa nóg mikið av innlækum til, fyri at tað almenna skal fáa endarnar at rokka saman. Men man má krevja eitt minstamar av skili í uppkrevjingini. Hvat líkist tað at krevja meira upp í hesum kalendaraárinum enn vanligt? Í mong ár hevur tað almenna krævt 7 ratir inn í tíðarskeiðinum frá 1. april til 31. desember í einum kalendaraári. Nú taka teir 7 ratu!

Høvdu vit havt fingið

hetta at vita í goðari tíð, so kundu vit kanska havi lagt okkara pengaviður-skifti til rættis eftir hesum, nú kemur hetta nýggja sum eitt sjokk! Hetta slær fullkomiliga botnin úr húsarhaldsroknskapinum hjá einum vanligum húski.

Tað er ikki hugsingur um at klára bæði skatt og rentur/avdrátt til desember og tí má ein velja imillum at gjalda sín skatt ella gjalda sín hús. Velur man at gjalda sín skatt, risikerar man at missa hús og heim, velur man at »læna« frá skattinum til hús og heim, verður man hongdur út sum samfelagssnultari av landsins myndugleikum.

Vit eru heilt nógv, sum eru komin í eina heilt ótolandi støðu takkað verið

fyrst og fremst sjálvstýrisflokkinum, men eisini fólkaflokkinum og sambandsflokkinum.

Hesir vóru teir, sum skuldu fáa alt so gott og gera skattaskipanina rættvísu — hann náði okkum!

Ein kundi havt hug at mælt fólk til bert at gildið inn tað tæy av rottum atú at gildið, um uppkrevjingin ikki varð broytt — í staðin fyri at gildið tað upphædd, sum stendur á girokortinum!

Hetta kunnu vit gera við at inngjalda ein tiggjundapart av tí samlaða skattaupphæddini hvørja ferð í staðin fyri ta upphædd, sum stendur á tí prentaða girokortinum!

»ein ið ikki klárar tað«

Eitt harmaljóð til teir sum ráða fyrri borgum í Føroyum í dag

Einaferð gjørdi ein dani (John Mogensen) ein sang sum byrjaði soleiðis: »Der er noget galt i Danmark, Dybbøl Mølle maler helt af hvelvet til.«

Hesin sangur kundi hóskaði verið umskrivandi nakað soleiðis: »Okkurt galið er í Føroyum, framburðshjólið melur heilt av h... til.«

Við fyrsta eygnabrá sær alt út til at ganga frálíkt í okkara landi, og fremmandafólk, sum vitja henda vegin, duga illa at skilja, hvussu vit bera okkum at. Tað er nú eisini væl skiljandi, ta vit hugsa um allan tann framburð, vit hava havt seinastu 10—12 árin.

At hesin framburður nú er við at venda tann tunga endan niðureftir, hava vit seinnu árin fingið týðulig prógv fyri.

Fyri tað fyrsta byrjaðu skattaeftirstøðurnar at vaksa óhugnaliga skjótt, uttan at tit, sum ráða, ella ráddu fyrri borgum, rørdi ein finger fyri at steðga hesum, til stóran skaða fyrri tæy, sum víldu og royndu at gjalda sín skatt, — teirra skattabyrða er bert vaksin, sohvørt sum skattaftirstøðurnar eru vaksnar.

At skattatrystið nú er vorðið so stórt, sum tað ongantíð hevur verið áður, veit ein og hvør, sum roynir at svara hvørjum sitt.

Eg eri ein av teimum sum hgartil havi gildið skatt til tíðina, tí eg havi fult tað sum eina samfelagsskyldu, og tað var tann tíðin tá nakrar krónur lupu av, sum kundu leggjast til síðis, eftir at tær fæstu útreiðslurnar voru goldnar.

Nú er tann tíðin farin, og serliga aftaná seinastu skattarokning, sum fortelur okkum, at vit skulu gjalda 5% eyka í skatti tæy fyrstu sjeý gjöldini (hvi tæy fyrstu sjeý gjöldini??). Um vit nú fáa kelduskatt frá 1. januar 1984, hvat so við teimum seinastu trimum (bilguldunum) fyrri hetta skattaárið — mær er fortalt, at tæy falla burtur.

At skattaprosentið ikki er uppfarið er sostatt tað reina »fupp og svindil«, og tað er ein stórur spurningur, um skattamyndugleikarnir hava lovi at gera nevndu broyting í gjaldskipanina. Í øllum førum hevur skattgjaldarin krav uppá eina frágreiðing!!! Spurningurin er nú um

vit skattaborgarar bert skulu lata standa til og finna okkum í at bliva plukkaðir við húð og hár, meðan okkara fólkavald skalta og valta, sum best ber til, við tí peningi, sum vit forvinna til livsins upphald.

At tað ikki ber til at pilka hárið av einum skallutum, hava tit, sum ráða fyrri borgum ikki funnið út av enn, hóast tit av øllum alvi royna at »praktisera« hetta, men tað ber til at taka matin ur munnum á børnum okkara, — og her sær út til at tað fer at eydnast, um tit halda fram, sum higartil við skattapolitikki tykkara.

Vit hava eina skattalóg, sum gjøgnum avskrivingsarreglir ger tað møguligt hjá háinntøkuborgarum at seta peningin í fyrtekur og partafeløg, einans við tí endamálið at sleppa undan skatti; útfra hesum er tað givið at skattatrystið á láginntøkurnar verður óvanliga stórt og órættvist.

Um borgarliga stýrinum skal vera lív lagað, má avgerð end koma í hesi viðurskiði.

Harmur skattaborgari

Nakað má biða

Seinastu dagarnar hevur Sosialurin fingið sendandi nógu tilfar frá lesarum — broy og greinir — so nógu, at verri enn so alt er sloppið við.

Men vit vilja royna at hysa tí so við og við. Sosialurin er fegin um, at fólk senda broy og greinir til blaðið, men tveir hendir tað seg, at nógv kemur í einum rendi. Sum nú.

Sosialurin

Friðarrørsla fyrri hervaldi?

Annan hvítusunnudag vóru friðarfólk í Føroyum fegin. Nú var umsiður komið liv aftur í NATO-andstöðuna, og tí høvdu vit leingi biðað eftir. Við hesum í huga spákaðu vit væl hyrd niðan í Mjerkadal til ein góðan fólkafund.

Friðargongan mótmælti útbýggingini í Mjerkadali og kravdi NATO av landinum. Tað mundi eisini vera ein tann fremsta orsök til, at fólk møttu so fjólment.

Men eftir at hava lisið

samrøðuna við Kjartan Mørkøre í Sosialinum 26. mai undirsteg, Kjartan sigur har, at »Fólk fyrri friði« ... ikki hava nakað imóti NATO stöðini, sum hon nú virkar. Bert eru vit ikki fyrri, at NATO stöðin skal útbýggjast ...»

Tað er blaðið, sum hevur misskilt okkurt. Eingin friðarrørsla kann goðtaka, at ein ólóglig herstöð er í okkara landi. NATO-stöðin er áløpsmál, og tí ræður um at fáa hana burtur. Føroyar eru tryggast sum uttanverlað land.

Randi Jacobsen